

A puszta forgó-

széken ülök, nincs rajta a párna, levettem róla Szpéro miatt a párnát, azt állítjuk, hogy Szpéro fél a párnától, ott volt reggel a párna egy másik párna alatt az ágyon, ahol támaszkodtam, feltámaszkodtam a falhoz az ágyon reggel, és Szpéro a magasba húzott térdekre telepedett, mint egy kilátóra, és nekem eszembe jutottak a kilátók, ősszel milyen kilátós helyeket terveztem, itt szemközt, még mikor nem voltak Szpéroék, 1976-ban egy nagy svájci térkép volt kicelluxozva a két szobát összekötő szárnyas ajtóra, most szétzáró szárnyas ajtóra, ott volt, a most csukott ajtón túl, „a dolgozószoba”, még eleinte, 1978-ban, 79-ben Szpéro is mennyit ücsörgött az íróasztalomon, az íróasztalom lapjai között, a gép vasbástyáján, a gépelő kezemen, repkedett a billentyűk fölött, bele ne zuhanjon, meg az íróasztali lámpa körül fel volt építve papírlapokból egy egész katakombarendszer, abban mászkált, életveszélyesen, Szpéro, a gép kocsija mögött bukkant elő, vagy kiröppent, épp elkerülte az akkor még lassabb kocsit, most abban a szobában ők üzenőten laknak, egy kutya se férne a maradék szobába, a csupa szekrény hallba, valaki elköltözött most innen a házból, másikkunk találkozott vele, mondja, mennyire zaklatott az új lakásban, aludni alig bír, és egyáltalán, mind, ahányan csak költöztek, férj, nő, gyerek, mit mondjak, nem veszik jól, most még, és lassan tudják csak jól venni, az új helyzet, az öreg madarakkal a költözés szinténél-több-lehetetlen; a lakásban a levegő fáradt telente, és fáradt, hogy ekkora és ilyen a tér, fáradt dolog, akármilyen szépek a tavaszra érkező fények a nagy ablakokkal szemközt a falakon, akárhogy mászkálok Szpéroval, ki tudja, hány évig még, egy évig se talán, évek, miféle évek, s hová jut az ilyen ember, hova érkezik meg, miféle fénybe, fénybe? semmilyen fénybe, a vörhenyes falak, úgy képzelem, ott járt ennek a miféle-fénynek-a-költője, szegény és szerencsétlen ifjúságának egykori nyomorúság-tanya színhelyein, ott kérdezte ezt, mivel jutott ki onnét, a szürke poklokat kellett megjárnia, a munka poklát, ez megtörtént, járok most ilyen elképzelt vagy tévesen képzelt kötődés-helyeken, mint ahol tavaly kora ősszel a kilátók látogatását terveztem, ligamérközések lettek belőle és múzeumok, öblök a szigetországi vidékeken, aztán semmi, maradtam, mentem minden nappal, és estére kétségbeesetten s eredendően maradtam mindig, Szpéroékkel itt maradtam, semmilyen fényben, miféle évekkel, akkor még legalább tartana sokáig, erre nincs semmi bizton vélhetés, vannak a reggelek, például, hogy ne csak délután, kimért röpőrára — mert sokan vannak! — kerüljön ide át Szpéro, ne csak akkor legyen velem, most bevezettük, hogy a kinti etetés nincs már, az ilyen reggeleket, hajnali négykor kelünk, ellátjuk őket, ez pár óra, dolgozom is

reggel hatkor, fél hétkor, szinte mint régen, és átjön Szpéró, a forgószelekről — mondja másikunk: a szobánkba másféle szék, mondd meg, nem is képzelhetőek, csak ilyen zongoraszékek! — levesszük a párnát, melytől, hiedelmünk szerint, félne Szpéró, odateszem ezt az ülepárnát a támaszkodópárna mögé, a fények, a hirtelen támadt meleggel, úgy tavasziasak, hogy most aztán ezt lehet-és-kell, kell-mert-lehet, nincs más, most lehetőség van, fény, hó, a téli ruhákat le lehet rakni, nem erről volt-e szó, a beszédtema a meleg, amit most meg el kell viselni, ugyanúgy, mint a hideget, viszi majd, kapkodja az embereket, mutatja valaki a Wesselényi utcán, ahol krumplit és almát veszek nekik, hozom haza, hiányzik a Lánchíd, ajvítják, gyalog a szállóktól tíz perc alatt itthon vagyok, s történt valami, akkor legalább történt, az egyik járdáját, a hidét, azt neveztem „Newcastle”-nak, Newcastle hidjai, így neveztem, a kilátást, a járdát, az északit, nem tudom, miért, talán Newcastle hidjaira gondoltam, akkor nem is tudtam Schwittersről, aki a végén „Britanniába” ment, hogy így mondjam, nem egész pontosan, és hogy soha többé nem beszél már németül, ez a háború előtt-alatt volt, inkább alatt, most vettem egy könyvet, például, az utazás megmaradt pénzén, abban olvastam, nagyon tetszett, meg hogy az oszlopait, amin dolgozott, amelyekbe mindent beleépített, végül az egész szobát kitöltötte egy-egy ily oszlop, hagyott kis fülkéket bennük, az oszlop oldalán például egyik barátja még egy héttel azelőtt ott látott egy kis bemélyedést, ez az ő alkóva, vagy mi, jött legközelebb, egy hét múlva, a mélyedés rég nem volt, beépült, végül Schwitters 'a ház földmáját is áttörte, az övé volt a ház, a lakót kirakta, épült az oszlop, aztán otthagya mind, neki el kellett menekülnie, a szigetországi vidékre ment, Newcastle-tól odábbra, ott halt meg nem sokkal a háború után, pár évre rá, ha jól tudom, egy farmon, csinált egy újabb oszlopot, nem is tudtam, mondom, hogy ezt Newcastle-ba vitték át, a Newcastle-ügy nekem ez a Lánchíd-járda volt csak, térképen kapott el Newcastle fekvése, térképről, a hidak szorosán egymás mellett, jó sűrű valami, nem is tudtam, mondom, hogy a teljes érdektelenség miatt — senki se zárandokolt a Schwitters-művet nézni — átvitték Newcastle-be, azt tudtam csak, hogy az első liga egyik sereghajtója a „Geordies” csapata, tudtam a becenevüket, ha jól írom, és hogy melyik folyó szeli át a várost, tudtam a környező városokat is, betanultam az egész tervezett utat, folyókanyarokat és hidakat, képzeletben ki tudja, mit vártam vagy láttam, összecseréltem a még-nem-létezőt más, látott képekkel, más országbeliekkel, például Svájc ugyanúgy eszembe jut, vagy egy belgiumi vagy luxemburgi folyókanyar, a kiszögellő, ahogy Szpéró a térdemen állt vagy ült ma reggel az ágyon, ahogy a falnak támasztottam hátamat, egy halott város a halottnak, olvastam előtte, ott az eszembe jutott, hamar kapcsolódnak így dolgok, sokkal rosszabbul jegyzek meg bármit, lefogytam, például, kisváltósúlyra, húsz kilót, és gyakran eszembe is jut, miért csináltam, aztán — egy ilyen tény! de hát nem lehet nagy tény, ha elfelejtgetem — elfelejtem mindig, elfelejtek egy ilyen tény, nyilván kitalálom, összecserélem, tények, miféle tények, valaki kérdezte ma, ezt a bizonyos okot, te, mondtam neki, és éreztem, az alkóv, a bemélyedés, ahol ez a tárgy volt „bennem”,

az eszemben, nem volt meg, én nem is tudtam, hogy beépítettem, mondtam az ismerősömmnek, hogy az előbb még megvolt, ez az ok, itt jöttem lefelé a lépcsőn, honoráriumért voltam, és erre gondoltam, erre a fogyásra, nem mintha kilókban felért volna a honorárium azokkal a kilókkal, kilencszáz-valamennyi forinttal mentem, kellett almát, krumplit, kölest vásárolnom az itthoniaknak, a kinti etetésnek már, szerencsére, vége, a nagy hó, ezt gondolom, itt volt a nagy hó, ez volt a nagy hó, gondolom, ahogy átvágok a parkon, itt előttünk, csak kár, hogy nem tudok a Lánchídon, főleg a déli járdát szerettem, most jó fél évig soha gyalog jönni, itt volt a nagy hó, kis füvek vannak, kopottság, ez a nagy hó helye, és milyen komoly dolog volt a nagy hó, egy háború milyen komoly dolog, amíg tart, meg utána is, meg miféle komoly dolgok vannak, igazi komoly dolgok, a nagy hó is igazi komoly dolog volt a rigónak, a cinkéknek, a többieknek itt például, nekünk is, taposni kellett a nagy havat heteken át, ugyanott, ugyanott, a parkban, például, és akkor, március elején, valahogy úgy, akkor csak megroskadt, nem volt sehol, kosz valami volt, a nagy hó, így tűnt el. Fénybe, miféle fénybe. Felnézek, mint már a semmi fénybe, a semmi térdem felhúzom a semmi ágyon, és az akkorra eltelt tíz, év, tizenkét, lesz-e tizenöt, amennyi az életük lehet így, a leg-, nem tudom, a leg-mimebb Valaki, a leg-mimebbem, a legebb-Kim lesz a Semmi Fény, Szpéró mint Semmi Madár, fekszem, hazajövök az akkori nagy hóból, értelmes cselekvés lehetősége, ő nem, semmi fény, semmi párnalevétel a forgószékről, persze, nem ilyen egyszerű, nincs vég, lesznek a többiek, a többiek közül sokan meglesznek, persze, és ez nem is téma. Leköszöntünk egymásnak, ismerősömmel, én jöttem hazafelé, krumpli, alma, köles tárgykörökkel, vás most semmi, végképp, volt elegendő, ha csak az kell, és tárgykörei, kész, ez most kész, van ez a fény, komoly meleg, vannak a reggelek, Szpéróval, nyugodtan, hosszasan, van ez az új időbeosztás, ez mind jöttem a Wesselényi utcán, Rókalyuk semmi, semmi tabdi, ezek a dolgok, evésekről rég leszoktam — kisváltó! —, nem volt kedvem viccre, hogy nem kis változás, például, a kiváltózás, az ilyen át-váltózás, egy kalapos előtt, „a kalaposom” előtt jöttem el, a másik kalapom ott van, tisztításra, nála, az egyik kalap meg otthon, ma volt az első ilyen nap, nagykabát, széles karima nélkül, sál nélkül, majdnem ingujjasan ültek a Klauzálón, napoztak, megvolt a teli táskám, mind a dolgokkal, jöttem haza, a kutya csak itthon jutott eszembe. De már két verset is összecserélek, a kötetem írom, és ennek a dolognak bizonyos változatát oda megírtam egyszer, ott még odafelé menet írtam a kutyát, és ez téveszt meg. De mindegy, ez mindegy. Fekete, furcsa, hogy kövérnek látszó, kövér, fekete kutya volt, kan, tacsó, de abból a nagy fajtából, nagy, kövér tacsó, vagy alakra mint egy bassett-eb, ha jól írom, bassett-hound, persze, nem, hosszú, nagy tacsó, lassan rájöttem, maga van, teljesen maga ment, haladt a Wesselényi utcán alacsonyan. Nem nézett rám. Nem tudtam volna mit kezdeni vele sem, semmi élőlényel nincs túl sok mit kezdenem Szpéróék mellett, miatt, a kevés idő miatt, nincs mit, és nincs is mért, tenni. A kis hazárd játékok — ligabajnokság itthon, kártyabajnokság Főmedvékkel, még 1976-ban, amikor nagyjából utoljára utaztunk,

tavaly már csak másikkunk vágott neki, elköszönni egy régi, mondhatni, családi kapcsolattól, alig tizenkét napra, én, mint írtam, maradtam, Főmedvének akkor végigkártyázták az utat Budapest és Párizs között; most, emlékszem, ősszel, ahogy másikkunk elrepült, jöttem haza, hová hozassam magam, egy borús napon, miféle fénybe, legyen a Tripolisz, a Wesselényinél álltunk meg, kiszálltam a taxiból, vásároltam az akkor lerobbantott múltú Klauzál csarnok közelében egy üveg valamit, meghúzogattam a kapualjakban, nem kalapban voltam, erre emlékszem, sapkában, zsebre gyűrtem a sapkát, a reptér teraszán az apró szemű esőhöz, nem volt hideg, az alkalmi sapka jobban illett, másképp sapkát nem is hordok, jöttem haza hozzájuk, kocogva, be-benéztem, még azért, helyekre, itthon ök vártak tizenötén, te nagy isten, mennyi fű, gubancban, felrakandó a kalitkákra stb. Nem menne, egyedül ez nekem nem menne, egyből láttam; de hát volt benne gyakorlatom, mikor másikkunk pár évvel ezelőtt kórházban volt pár hétig. Mind a tizenötén túléltek, persze, a távollétet, jó munkát végeztem. Hanem hát: nem, egyedül ezt nem. Ez mindent meg is határoz. Nem is lehet ezt egyedül, se egyikünknek, se másikkunknak. Ez határozta meg a szoba-viszonyokat: hogy ebbe az egybe szorultunk, az övék a volt dolgozó-szoba. Ez, hogy stb., nem folytatom. A vörhenyes fény ott volt a Tripolisz falain, jöttem, nagyon józanul, mint aki ezt most már mind felismerte. Meddig tart, kérdés. Pár napos felismerés, pár tucatszor felismert tény; miféle tény, semmiféle. A kutya, persze. A kutját akartam még elmondani. Árnyék, az volt a Wesselényi utcán, mentem, előttem a kutya, alacsonyan, imbolyogva, autótak kerülgetett, parkoló autótak, arra gondoltam: és ha...? láttam, egyedül megy. Persze, nem, ez nem lehetséges, ebbe az egyetlen szobába, ebbe az „életszerkezetbe” — miket mondok! ugye?! —, nem lehet. Mégis. Mentem utána, módjával. Nem igazán. Láttam, ahogy keresztforgalom jön a — milyen utcán is? Nem, dehogy, valamiféle: Akácfa, ez az, ott jött a keresztforgalom, ahol az a palackos volt, a palackos üzlet, jött a — lassú, szerencsére lassú forgalom, a fékcsikorgások nem is voltak jelentősek —, jött az Akácfa utcán, ment át, megálltak neki, néhányan kiáltoztak, szétcsapták a kezük, besütött hirtelen a nap, a kutya eltűnt a Rókalyuk és a kalaposom közt. Semmi vicc, hogy stílszerű hely. Ment, le sem szegett, föl sem emelt fejfel, valaminek a szürke poklán át, amit, kutyaeszével, biztosan nem így nevezett, nem nevezett így, tette a dolgát, amit muszáj volt, vagy sem, ott és akkor ezt tehetette, ezt tehettem és tehetem érte. A Wesselényin haladt, elfordultam, a honoráriumfelvevő hely felé én, az Akácfán, aztán hazaértem, foglalkozni próbáltam volna velük, de például Szpéro: nem akart kijönni a kalitkájából! És a többi, változatok, most nem tartoznak ide. Túl erős, túl rövidre kötött kapcsolások: ahogy például Alízt, aki sánta, veréb, három éves, az ujjamra emelintettem a kalitkában, kutyám, kutyuka, mondtam neki, és nézett, az ablakon át szemközt hullt a fény a szemébe, szembe jött, miféle szembe. De hát másikkunk, aki most az ellátásukat, dél után folytatja, is épp Alízzal foglalkozik, hát Lizi, hát mi van, Lizi, mondja neki, te vagy a fő morgó, mert Alíz valamiért nagyon harsog, harsog a fényre, ezt mondja neki másikkunk, én meg gépelem ezt, némelyek

a tizenötből fürdőznek, homok- vagy vízfürdőznek, mások zabálnak,
többen harsognak, van, aki nem lát fényt, van, aki fél szemmel,
van, aki fél szárnyat pörget a levegőbe, és Alíz fél lábbal szökken,
vagy hát fél jón, fél rosszon. De mind e változat nem ez a vers már,
el is fáradtam, ideje befejeznem, és minden okom megvan a befejezésre;
ilyenkor — a kutya, hol kocoghat a kutya vajon, vagy mit művel? —
ha nincs semmi látványos vég, olyan minden, mintha csak napra nap s nap
nap után folytatódna, minden ilyen folyamat lenne, kint sokallható
— sokallható! — hő és világosság, és még nem tudnánk egészen egészen
mit kezdeni valami várt változással; mintha a nem várt változásokkal,
aztán, vagy nem is olyan aztán, tudnánk.

A puszta: forgó.

